

GRUP DE CONSELLERS REPRESENTANTS DEL PERSONAL ALS ÒRGANS DE GOVERN

CONSIDERACIONS SOBRE L'OBRA SOCIAL

L'octubre de l'any 2002 els representants del personal als Òrgans de Govern vam presentar un document amb 6 punts on es feia una reflexió sobre els Òrgans de Govern, la Banca Ètica i, finalment, **l'Obra Social**.

Es deia: "L'Obra Social sempre ha tingut un sentit molt pràctic i realista d'arribar allà on el poder públic no arribava. Cal recordar la Clínica del Nen Jesús o la Xarxa de Biblioteques. Assistència sanitària i cultural en el vessant més bàsic, autèntic tendó d'Aquil·les de l'antic règim, van estar ateses per l'Obra Social de Caixa Sabadell d'una manera molt digna.

Sens dubte que la Clínica o les biblioteques es menjaven bona part de pressupost, però la població s'identificava amb l'Obra Social de Caixa Sabadell i els nostres clients coneixien on anaven els diners.

Certament tot ha canviat amb el desenvolupament del nostre país. Amb l'extensió de la sanitat i l'ensenyament a tota la població i el seu finançament pels poders públics es van fer innecessàries. En el seu moment l'ajut a la sanitat i, cada vegada més, les responsabilitats de les biblioteques són assolides pel ajuntaments i altres institucions públiques".

Continuava l'escrit tot dient: *"Els diners alliberats es van dedicar a una pluralitat d'objectius i projectes, alguns socialment molt vàlids (beques, ajuts d'estudis i projectes recerca, etc.), però, sens dubte, una part va destinada a finançar projectes d'imatge i prestigi, però allunyats de la societat i de les seves veritables necessitats".*

REESTRUCTURACIÓ DE PARTIDES SENSE CANVI DE CRITERIS.

Al llarg dels darrers 20 anys, com ho demostra l'estudi d'ESADE, la contribució a cultura ha estat amb diferència l'apartat més beneficiat de les OBS de les Caixes, però també és cert que l'àmbit de cultura és molt flexible i permet incloure partides que podrien incloure dins del que seria imatge i publicitat.

Avui caldria dir que, en els darrers tres anys, s'han equilibrat considerablement les inversions entre assistència social i cultura. Fins i tot, la primera, considerant l'apartat d'activitat, centres i col·laboracions, sobrepassa significativament a la segona.

Ara bé, això no significa un canvi de criteris, ja que aquest creixement no ha tingut repercussió sobre l'assistència social lliurement decidida en base a programes o criteris de l'OBS. Considerant l'any 2002, l'increment per a l'àrea assistencial (increment del pressupost general i rebaixa de l'activitat cultural pròpia) **va servir per finançar unes col·laboracions fortament condicionades pel poder polític (considerable augment del conveni amb la Generalitat i l'increment fins a un 2.600% per col·laboracions de mediambient -Ajuntament per Can Deu i Can Rull-).**

Pel que respecta al pressupost del 2003, s'ha creat la partida de **difusió** que, juntament amb les **subvencions dins el capítol de col·laboracions** i les **despeses vàries**, neutralitzen l'increment del pressupost i els recursos que provenen de la definitiva davallada de les activitats pròpies de l'àrea cultural. Una altra novetat a considerar és que la partida Subvencions Fundació de l'Àrea d'Assistència Social en l'apartat de col·laboracions s'ha triplicat, molt probablement per condicionaments externs i no, precisament, per assistència social (podria ser final obres Can-Deu i Can Rull)

Així, la forta tendència a la baixa de les activitats pròpies van anar destinades a finançar un fort increment de les col·laboracions, però aquesta col·laboracions estan condicionades per criteris polítics externs i no pas per programes i criteris de la nostra OBS.

UNA MICA DE XIFRES.

Reproduïm les grans xifres de les partides per activitat pròpia i col·laboracions que expliciten el que ja s'ha referit.

EVOLUCIÓ DEL PRESSUPOST DE L'ACTIVITAT PRÒPIA ANYS 2001 i 2002.

CONCEPTES	Press.01	Real.01	% Real.01	Press.02	Real.02	% Real.02	Press.03	Real.03	% Real.03
ACTIVITATS	1.984.534	2.140.279	107,8	2.238.830	2.015.447	90,01	1.548.600		
ÀREA ASISTENCIAL	375.332	461.073	122,84	502.240	481.432	95,8	421.000		
ÀREA CULTURAL	847.426	966.611	114,6	796.450	795.972	99,4	484.750		
ÀREA EDUC/INVEST.	405.079	292.320	71,91	458.980	266.732	58,11	293.450		
ÀREA ESPORTIVA	56.794	136.571	240,26	151.360	116.274	76,82	80.450		
ÀREA MEDIAMBIENTAL	299.903	283.704	94,6	329.800	355.037	107,65	268.950		

Tal i com es deia en la presentació, les activitats pròpies tenen una forta reducció entre l'any 2001 i 2003. Les àrees Cultura, Educació i Investigació tenen una moderada reducció entre l'any 2001 i 2002, i aquesta reducció es radicalitza en el pressupost de l'any 2003 (el pressupost de cultura i educació de l'any 2003 –778.200 euros- representa gairebé la meitat que el realitzat del 2001 -1.258.931 euros-), però aquesta rebaixa no és tradueix en un increment en àrea d'assistència social.

Però, a més, és interessant observar la distribució de la partida de l'àrea assistencial, ja que l'activitat d'assistència, pròpiament dita, és solament una part del conjunt de la partida i no la més important.

CONCEPTES	Pressp. 01	Real.01	% Real.01	Pressp. 02	Real.02	% Real.02	Press.0 3	Real.03	% Real.03
ÀREA ASISTENCIAL	375.332	461.073	122,84	502.240	481.432	95,8	421.000		
Publicacions	70.318	42.915	61,03	80.600	10.962	13,3	32.000		
Col·laboracions	24.040	46.164	192,03	45.000	68.629	152,5	36.000		
Despeses varies	12.020	415	3,45	9.000	13.497	150			
Actes Institucionals	69.417	146.651	211,26	110.500	141.445	128	114.000		
Activitat Assistencial	28.248	76.026	269,14	40.800	25.136	61,6	90.000		
Campanya Nadal	135.228	116.840	86,4	201.340	219.979	109,3	137.000		
Gent Solidària	36.061	32.062	88,91	15.000	1.784	11,9	12.000		

En realitat, sobre un pressupost que sobrepassa els 400.000 euros, l'activitat assistencial d'activitat pròpia com a tal, se n'emporta 76.000 euros per a l'any 2001; 40.800 l'any 2002 i 90.000 l'any 2003.

OBRA SOCIAL EN COL·LABORACIÓ.

CONCEPTES	Press.01	Real.01	% Real.01	Press.02	Real.02	% Real.02	Press.03	Real.03	% Real.03
COL·LABORACIONS	1.681.623	1.570.217	93,38	1.646.625	2.090.531	126,93	2.035.300		
ÀREA ASISTENCIAL	910.830	854.765	93,84	1.153.535	1.160.289	100,55	1.465.600		
ÀREA CULTURAL	438.737	401.568	91,53	217.745	288.897	132,67	222.450		
ÀREA EDUC.INVEST	228.984	226.013	98,7	203.000	198.736	97,9	237.100		
ÀREA ESPORTIVA	72.421	60748	83,88	58.275	64.694	111	75.750		
ÀREA MEDIAMBIENT	30651	27.123	88,49	14.070	377.915	2.685	34.400		

L'OBS en col·laboracions és on es constata més clarament la reducció del pressupost per a cultura i l'increment a l'àrea assistencial i mediambiental. Ara bé, com ja s'ha dit, pel que respecta a l'any 2002, l'increment a l'Àrea Assistencial està condicionada pel compromís polític.

Detall per partides de l'àrea assistencial en col·laboració.

CONCEPTES	Press.01	Real.01	% Real.01	Press.02	Real.02	% Real.02	Press.03	Real.03	% Real.03
Premis Fundació	60.101	60.101	0	75.005	75.000	100	105.000		
Atenció Social Ofic	246.414	222.643	90,35	240.400	242.426	100,8	276.500		
Subven. Fundació	101.871	103.264	101,37	96.125	112.385	116,9	304.400		
Gent Solidaria	30.050	12.733	42,37	18.000	16.097	89,4	18.000		
Conveni Generalitat	300.506	300.326	99,94	613.030	629.219	102,6	629.300		
Gent Gran	141.838	48.862	34,45	88.550	65.550	74	98.400		
Premi Turull	6.010	5.439	90,5	4.800	4.590	95,6	16.000		
Estalvi Infantil	24.040	101.397	421,78	18.030	15.022	83,3	18.000		

Evolució del pressupost de mediambient en col·laboració.

CONCEPTES	Press.01	Real.01	% Real.01	Press.02	Real.02	% Real.02	Press.03	Real.03	% Real.03
Col·laboracions	30.651	27.123	88,49	14.070	377.915	2.686	34.400		

És evident, el condicionament que aporta el Conveni amb la Generalitat i l'Ajuntament sobre el pressupost de l'any 2002. Compromís polític que s'allarga fins l'any 2003 amb la partida de Subvenció Fundació.

Aquest document no vol ser un al·legat contra la intervenció del poder polític. Sens dubte, són els el governs qui millor coneixen les necessitats de la societat. Però aquesta intervenció no pot ser conseqüència de la incapacitat de les OBS i Fundacions de les Caixes per elaborar els seus propis programes, establir les seves pròpies prioritats i arribar a on hi ha la necessitat.

El que si vol ser, és una crida d'atenció contra el mal ús que poden dels recursos de les OBS i estalviar que serveixin de medalles per a cap polític o Partit.

EVOLUCIÓ DEL PRESSUPOST ANY 2002 2003.

Així com el pressupost de l'any 2002 està condicionat per l'increment "polític", el pressupost de l'any **2003 està condicionat per l'increment mediàtic.**

	Realitzat 2002	Pressupostat 2003	
Publicacions assistencial	10.962	32.000	
Publicacions culturals	6.381	9.450	
Publicacions Edu. Invest.	15.199	36.450	
Publicacions Àrea Esportiva	5.917	9.450	
Publicacions Medi-ambiental	32.532	23.050	
	70.991	110.400	
Difusió		468.900	
		579.300	
Campanya Nadal	116.840	137.000	
	187.831	716.300	
			Pressupost 2001
Despeses varies assistència	13.497		12.020
Despeses varies cultural	11.596		12.020
Despeses varies edu/inv.	1.363		12.020
Despeses varies esport.	419		9.015
Despeses varies Medi-ambiental	105		12.020
Despeses varies		129.000	
	26.980	129.000	57.095
Actes Institucionals Act. Assistencials	141.445	114.000	
Actes Institucionals Educació i Invest.	32.796	20.000	
	174.241	134.000	
Col.labors Àrea Assistencial	68.629	36.000	
Col.labors Àrea Cultura	92.891	53.000	
Col.labors Edu. Investig	57.488	37.000	
Col.labors Àrea Esportiva	55.992	36.000	
Col.labors Àrea mediambiental	149.973	118.300	
	424.973	280.300	
Total	814.025	1.259.600	

Com es pot veure, tot el que són recursos destinats per publicacions, despeses varies, col·laboradors i actes institucionals gairebé s'ha doblat. Criden l'atenció les despeses varies que es multipliquen gaire bé per 5 vegades i la creació de la partida de difusió. La suma d'ambdós conceptes com respecte a l'any 2002 es mengen l'increment de pressupost i bona part de la rebaixa de cultura.

ASSISTÈNCIA SOCIAL ESTRUCTA I DE LLIURE DISPOSICIÓ DE L'OBS.

El quadre que es reproduïx admet moltes matisacions, s'ha fet una selecció subjectiva a l'hora de triar les partides, ja que s'ha volgut quantificar, de la manera més aproximada possible, l'evolució de la inversió de l'Àrea Social però desproveïdes de les partides de publicacions, despeses varies, difusió, aportacions a la Generalitat, subvencions de la Fundació. S'intenta valorar de manera aproximada el que han estat les dotacions a les partides d'assistència social estricta de lliure disposició i comptant les tres àrees d'activitats, centres i col·laboradors.

		realitzat 2001	Realitzat 2002	pressupostat 2003
ACTIVITATS	Àrea Assistencial	76.026	40.800	90.000
CENTRES	Club d'Avis	67.263	52.577	55.600
COL.LABOR.	Premis Fundació	60.101	75.000	105.000
	Aten. Social Oficines	222.643	242.426	276.500
	Gent Solidar.	12.733	16.097	18.000
	Gent gran	48.862	65.550	98.400
	Premi Turull	5.439	4.590	16.000
	Estalvi Infantil	101.397	15.022	18.000
		594.464	512.062	677.500

Com es pot observar, les partides directament destinades a assistència social entre l'any 2001 i 2003 només ha pujat 155.000 euros. Però a més, cal tenir molta prevenció a l'hora de considerar assistència social tota la partida d'atenció social a oficines, l'estalvi infantil i s'hauria d'analitzar l'aportació de gent solidaria. Finalment, no s'ha volgut incloure la partida Subvenció Fundació ja que l'any 2003 es multiplica per 3, segurament per compromisos polítics.

EVOLUCIÓ PREMIS FUNDACIÓ.

CONCEPTES	Press.01	Real.01	% Real.01	Press.02	Real.02	% Real.02	Press.03	Real.03	% Real.03
Premis Fundació Assist.	60.101	60.101	0	75.000	75.000	100	105.000	0	0
Premis Fundació Cultura	60.101	60.101	0	75.005	75.005	0	75.000	0	0
Prem. Fund. Beques	30.050	21.751	72,38	30.050	28.185	93,8	30.000	0	0
Prem. Fund. Estudis	60.101	60.098	99,99	60.100	60.000	99,8	60.100	0	0

Els Premis Fundació i beques són l'Autentica ventafocs de l'OBS. Certament, han crescut, però la dotació respecte al conjunt del pressupost és realment mínima.

NO ES TRACTA DE QÜESTIONAR TOTA L'OBS NI LA FUNDACIÓ.

En tot cas, però, cal posar de manifest una realitat: el fet d'aportar el 25% del beneficis de la Caixa, és a dir, incrementar el pressupost general de l'OBS en un 5% cada any, no ha comportat un increment significatiu de l'activitat d'assistència, educativa o d'investigació.

Evidentment, aquesta anàlisi mereix totes les crítiques i totes les matisacions, ja que estan analitzades tot tenint en compte les grans magnituds. En tot cas es constata:

La publicitat s'ha convertit en un fi en si mateix.- La publicitat és omnipresent en tot el pressupost, en cadascuna de les partides. Però no es pot esperar que la publicitat pugui suplir el prestigi

Capacitat d'alterar el pressupost en funció d'imprevistos. Es podria valorar de manera positiva en quant es podria considerar flexible, però no és el cas. S'elabora un pressupost orientat a possibilitar els canvis i modificacions.

La flexibilitat més aparent que real.- Sempre es valora que, després que la Clínica de Nen Jesús passés al Consorci Hospitalari o el tancament de l'Escola d'Infermeres, la majoria del pressupost de l'OBS és de lliure disposició. Aquesta afirmació no és tan certa, al llarg d'aquests anys s'han creat una sèrie compromisos i obligacions influenciats pel "tarannà" de les institucions de govern de Catalunya que ha condicionat de manera considerable el pressupost.

Les subvencions: criteris de repartidora.- Moltes subvencions, en molts casos de poca importància per fer content a tothom.

Manca de projectes d'una certa entitat i una certa continuïtat. La dispersió abans comentada impossibilita el finançament de projectes que permetin identificar a l'OBS de Caixa Sabadell

DE CARA A FUTUR.

Com es deia al principi d'aquest escrit: l'aturada quan no reducció dels beneficis de l'Estat del Benestar ha frenat l'ampliació, i fins i tot han perjudicat la cobertura de necessitats bàsiques, sobretot dins l'àrea de assistència social, formació, investigació i recerca. Aquesta és una realitat que les OBS de les Caixes han de tenir molt en compte.

Són camps on tradicionalment hi han incidit les Caixes i les seves OBS, i on és necessari que es torni a incidir.

I això, o es fa de manera voluntària en base a uns programes i criteris de les pròpies OBS, o, el poder polític continuarà cercant la col·laboració més o menys "voluntària".

En les societats modernes i democràtiques, on les empreses paguen el seus impostos no es pot donar aquesta situació. **Han de ser les Fundacions i les Obres Socials, les que han de definir criteris i programes d'actuació.** S'ha de frenar l'intervencionisme. Potser coincidirem en les prioritats a finançar, però seran les Caixes, les seves Fundacions i Obres Socials les que han de fer el seu propi camí.

A CAIXA SABADELL HO TENIM BÉ.

Tenim l'experiència dels Premis Fundació i les Beques. És un punt de partida.

Un programa de subvencions que ens aporta experiència però que hauria de canviar sensiblement.

Una experiència en l'àmbit cultural.

Un pressupost que, malgrat les crítiques fetes en aquest document, té moltes possibilitats.

Aquest document no pretén donar solució però sí donar idees i fer suggeriments

1.- S'hauria de potenciar l'àrea social, la formació (beques d'estudi i per a la recerca) hauran de ser els fronts d'actuació, ja que són el nou tendó d'Aquí i les d'aquesta nova realitat social.

Quan diem àrea social, diem la subvenció clàssica, però també subvencions a projectes més ambiciosos que aporten solucions estables i amb continuïtat en el temps.

Quan es parla de beques, diem beques en el sentit clàssic, no de préstecs sense interessos. Beques per a bons estudiants que per raons econòmiques i familiars no poden continuar els estudis.

2.- Projectes propis de la Caixa. Apart de projectes que la Caixa pugui finançar a tercers, s'hauria de pensar en projectes propis que la població els conegui com aportació directa de Caixa Sabadell a la societat.

Apart de Can Deu, la darrera institució d'ampli ressò popular que mantenim és la Biblioteca, i està en franca decadència (sobre el futur de la biblioteca s'hauria de parlar seriosament).

3.- Projectes de cooperació Internacional. Cada vegada s'està veient més com els governs defugen les seves obligacions amb el tercer món. Serà difícil que organitzacions privades i ONG disposin de les possibilitats i recursos dels governs, però això no les disculpa de l'obligació de participar. En aquest camp les OBS i les Fundacions de les Caixes han d'actuar.

4.- Àrea Cultural profunda reflexió. L'estructura de les caixes a Catalunya, el seva implantació en el territori permet a les caixes petites i mitjanes participar activament un nivell d'activitat cultural a tot Catalunya amb projectes adequats a la seva dimensió. Serveixi com exemple positiu, l'experiència de patrocini a l'Orquestra Simfònica del Vallès. Projecte d'àmplia rendibilitat cultural per totes les comarques catalanes. Cal defugir les col·laboracions en projectes més o menys faraònics que només donen rendiments als polítics.

5.- La cooperació entre les Caixes.- Es parla de projectes, es parla dels problemes de la societat catalana, es parla de les necessitats del tercer món, es parla de quantitats ingents de recursos necessaris i les Caixes Catalanes no troben la manera de superar els seus petits egoïsmes, les seves petites parcel·les i trobar la manera de col·laboració per fer més rendibles els seus recursos. **La cooperació entre les caixes és element imprescindible.**

6.- L'elaboració de pressupostos correctes i fidels.- Potser aquest hauria de ser el primer punt. No cal insistir gaire, al llarg del document s'ha parlat de la propaganda i de partides més que discutibles com la Campanya de Nadal, Estalvi infantil, Atenció Oficines, etc. que no tant sol és dubtós que estiguin a l'Àrea Social sinó fins i tot al pressupost de l'OBS.

LA NECESSITAT DE VINCULAR L'OBS A LA CAIXA.

Es parla molt de la necessitat que els ciutadans coneguin la vinculació entre la Caixa i la seva OBS, que siguin conscients que una part important dels beneficis és reinvertien en la societat a través de les Obres Socials, o Fundacions, de les Caixes i ningú no discuteix la legitimitat que les Caixes obtinguin un rendiment positiu de la seva imatge corporativa, derivada de l'activitat de la seva Obra Social o Fundació.

El problema, no deriva de la legitimitat per obtenir un rendiment corporatiu, sinó del fet que la publicitat es converteixi en una finalitat en si mateixa, o que es dediquin uns recursos desproporcionats en funció del conjunt de pressupost total.

Una altra qüestió és quina mena de promoció o publicitat es vol. Si es vol una publicitat amb resultat immediat ha de ser una publicitat espectacular i d'ampli abast i, en conseqüència, serà molt cara.

La publicitat d'una Obra Social o Fundació d'una Caixa ha de tenir la seva base en el prestigi del seu treball, en la tasca social que fa, en el recolzament que dona a la recerca i l'estudi. Aquesta imatge institucional és més lenta, però també més sòlida.

L'OBS: LA MILLOR GARANTIA DE CONSERVAR L'ACTUAL ESTATUT JURÍDIC DE LES CAIXES.

El creixement econòmic general dels anys 80 i 90 va permetre passar desapercebudes les OBS i els seus recursos. En els darrers 3 o 4 anys la situació ha canviat, les mirades i els interessos es giren cap a les Caixes. Sectors socials i econòmics qüestionen l'actual marc jurídic de les Caixes i consideren les Fundacions i OBS com un vestigi antic i sense justificació.

Com s'ha dit, és necessari que la societat vinculi l'OBS a les Caixes, però al mateix temps cal que es percebi que no són utilitzades pels poders públics, o per les pròpies caixes com a element d'imatge i propaganda. **L'Obra Social ens l'hem de creure.**

En aquest sentit, és necessari que les seves actuacions tinguin el més alt rendiment, ajudin a solucionar problemes i a cobrir necessitats avui dia no ateses.

Sabadell, novembre 2003.